

Rolf Anker Thon
Eidsivatinget, frivillig organisasjon.
Tlf: 90 17 28 18

Til KLD

Innspill til Kulturminnemeldingen

Vedlegg:

1. Innlegg på innspillsmøtet i KLD 24. januar 2019
2. Samarbeidsavtalen mellom Tingstedene fra 26.9.2018

Immateriell kulturarv –

Viktig, men anonym og lite synliggjort del av vår kulturelle verdensarv.

Grunnlag for nasjonal identitet og motvekt til antidemokratiske krefter i samfunnet.

Hva og hvorfor

Selve grunnlaget for den rettsstaten og de demokratiske verdiene som vi er stolte av, ligger i den norske rettsstatens lange kulturarv. Det er godt dokumentert at prinsippene om sedvanerett og folkestyre i middelalderens tingkultur og tingsystemer ble toneangivende for utviklingen av vår rettskultur og våre lover. Folkets rett til å være med å bestemme, til å være i opposisjon og likevel ha respekt har blitt en selvfølgelig del av vår kultur. Så selvfølgelig at vi lett kan glemme hvor viktig dette er for vår identitet, vårt medborgerskap og demokrati.

I dag er våre historiske tingsteder, Frostatinget, Gulatinget, Eidsivatinget og Borgartinget, minnesmerker som bare delvis og lokalt holdes i hevd som historiske steder. Nasjonalt har de liten oppmerksomhet, og de ideologiske overtonene har i stor grad forsvunnet. Det er ukjent for folk flest hva tingstedene sto for, hva de faktisk betydde i samfunnet i middelalderen og før det, hvilken politisk og samfunnsmessige tradisjon og arv de har sendt videre gjennom historien er ukjent for folk flest.

Det er også ukjent og ikke en del av vår bevisste identitet at vår grunnlov fra 1814 faktisk ble inspirert av begreper og innhold fra tidligere lover og således er en fortsettelse av vår lange kulturarv.

Eidsivatinget har på dette grunnlaget satt fokus på denne lite påaktede selvfølgeligheten i forbindelse med feiringen av 1000-årsjubileet for det historiske Eidsivatinget som Olav Haraldsson etablerte på Eidsvoll i 1022. Sammen med sentrale og dyktige fagfolk søker vi å formidle og synliggjøre disse forholdene og skape tilhørighet til vår egen immaterielle kulturarv.

På denne bakgrunn har også tre av de historiske tingstedene inngått en samarbeidsavtale for å kunne forene krefter i formidlingen av de historiske sammenhengene (se vedlegg 2).

Offentlig ansvar og frivillig engasjement

Vi mener det er svært viktig at regjeringen og Stortinget gir denne immaterielle kulturarven fokus i sin kulturminnepolitikk. Gjerne i samarbeid med frivillige dedikerte organisasjoner. Vi behøver alle å se og forstå hva de demokratiske verdiene står for og hvilken forankring de har i det «norske folkets» lange kulturhistorie. Vi behøver å kjenne oss stolte over de verdiene vi forvalter og den identiteten disse verdiene gir oss.

Det kan diskuteres hvordan man skal formidle og synliggjøre denne kulturarven. Undervisningen i skolen er en naturlig aktivitet, det bør være selvfølgelig. Det samme gjelder for «nye landsmenn».

I mange år har dette temaet ikke vært spesielt synlig i norsk grunnskole sine fagplaner. Vi ser da også av urovekkende nyere undersøkelser at unge under 30 år i stadig større grad mener at demokrati ikke er så viktig. Blant annet derfor er det flott og på høy tid at overordnet del av den *nye læreplanen* for grunnskolen og videregående skole har gjort disse begrepene til honnørord: Identitet, medborgerskap, tillit og åpenhet, demokrati!

«Demokrati før 1814» – ja, vi hadde det med unntak av dansketiden. Det er viktig å sette disse verdiene på kartet, ikke bare når vi markedsfører oss i det store utland, men også for det norske folket og alle som besøker oss eller bosetter seg her.

Skjæringspunkt mellom immateriell og fysisk kulturarv

Regjeringen formidler ofte betydningen av vår kulturarv. Det er bra! Vi vil likevel påpeke at selv om materielle kulturminner er svært viktige, er fokus på den delen av den immaterielle kulturarven ikke mindre viktig, ikke minst fordi det er så lett å overse den, og fordi presset på demokratiet stadig øker.

Det er mye lettere å forstå og oppleve et fysisk kulturminne enn et immaterielt. Der det er naturlig bør man derfor knytte sammen disse begrepene og vise sammenhengen og samspillet i en historisk kulturell kontekst, la dem forsterke hverandre. En stavkirke er fin å se på i seg selv, men når ulike fysiske elementer settes sammen med ulike samfunnsmessige forhold, skapes et spennende univers med stor forståelse/innsikt og skaperkraft.

Opprettelse av et «Nasjonalt Demokratisk Senter» som *synliggjør* den immaterielle kulturarven fra middelalderen for alle, vil være en flott markering av vår kanskje aller viktigste kulturarv. Et slikt senter skal være et kraftsenter for formidling av demokratiske verdier. Her skal kompetanse om de lange linjene i vår historie samles. Det skal skapes bevissthet og entusiasme. Her skal det formidles kunnskap som kan gi vekst og være fyrtårn for videre utvikling. Ett naturlig sted å etablere et slikt senter kan være ved Eidsvoll 1814 i en egen enhet som har spesiell fokus på den immaterielle verdensarven.

Vennlig hilsen

Rolf Anker Thon
Eidsivatinget

VEDLEGG 1

Innlegg «innspillsmøte» KLD 24. januar 2019

Immateriell kulturarv –

Viktig, men anonym og upåaktet del av vår kulturelle verdensarv.

Grunnlag for nasjonal identitet og motvekt til antidemokratiske krefter i samfunnet.

Presentasjon av foreningen:

Eidsivatinget er en frivillig organisasjon som samarbeider tett med fagmiljøer, offentlige institusjoner, som skole, kommune og fylke og flere andre frivillige lag og foreninger. Det historiske Eidsivatinget ble etablert på Eidsvoll som lagdømme for hele Østlandsregionen i 1022 av Olav Haraldsson og feirer 1000 år i 2022.

Som en sentral del av 1000-årsjubileet ønsker vi å formidle og bevisstgjøre den betydningen de gamle «Tingene» hadde for utviklingen av den norske rettstaten, folkets identitet og tilhørighet. Dette er en immateriell kulturarv, en verdensarv, på linje med det greske demokratiet og Magna Charta.

Bakgrunn

Eidsivatinget og de andre tingene i Norge hadde et lovverk og en rettskultur som bygde på *sedvanerett og folkestyre*. Etter hvert ble også verdier fra kristendommen bygd inn i lovverket for videreutviklingen av norsk rettsstat og rettskultur. Åsatro og hevn som konfliktløser forsvant. I Magnus Lagabøte sin landslov fra 1274 ser vi dette tydelig. Det er interessant å registrere at denne Landsloven fikk stor oppmerksomhet i Europa og var i bruk helt fram mot det danske eneveldet i Norge. Den ga også stor inspirasjon til grunnlovsmennene i 1814.

Norge er stolt av sine verdier – fra ytringsfrihet til medborgerskap og sosialt ansvar for hverandre. Slike verdier har blitt en fundamental og selvfølgelig del av vår identitet og kultur. Feiringen av Eidsivatingets 1000 år er en feiring og bevisstgjøring av betingelsene for vårt demokrati med perspektiv langt ut over selve jubileet.

Betydningen av å formidle dette forsterkes når vi i dag ser hvordan verdiene og demokratiet er under press og utfordres fra mange kanter.

I den gamle Tingkulturen ble det etablert et folkestyre hvor våre lover og vår rettskultur ble skapt nedenfra – dvs fra folket selv. Ikke ovenfra - fra en konge, keiser eller pave som bestemte at: «Dette er loven jeg gir. Den må du følge!»

Oppgaver og mål

I Eidsivatingets 1000-årsprosjekt jobber vi for å trekke de lange linjene i utviklingen av vår rettsstat og rettskultur. Vi jobber for å bevisstgjøre «tingkulturens» rolle og viktighet for vår nåværende identitet, rettsstat og ikke minst rettskultur. Selv om denne kulturarven er immateriell, er den tydelig manifestert ved de konkrete middelaldertingene i Norge, som Eidsivatinget, Frostatinget, Gulatinget og Borgartinget.

I den pågående regionsreformen kan slike Tingsteder være solide lysende «fyrstårn» for felles identitet og lokal stolthet.

Midt i heltedyrkingen og eventyrene knyttet til vikingtiden må vi ikke glemme at borgerne i vikingtiden var samfunnsbyggere som la grunnlaget for vårt demokrati.

Vi inviterer våre myndigheter til sammen med dedikert frivillighet å sette offentlig fokus og synliggjøre dette temaet for å styrke nasjonal identitet, demokratiske verdier som en motvekt til antidemokratiske krefter i samfunnet.

Oslo 24.1.2019

Rolf Anker Thon
Leder
Eidsivatinget

2018

Samarbeidsavtale

Norges nasjonale tingnettverk

FROSTATINGET / GULATINGET / EIDSIVATINGET

Eidsivatinget

Samarbeidsavtale

Norges nasjonale tingnettverk

Frostatinget, Gulatinget, Eidsivatinget

Bakgrunn for avtalen

De ulike 'Tingene' er alle del av den norske samfunnsutviklingen fra merovingertid fram til i dag. Selv om de var regionale og hadde regionalt tilpassede lover og funksjoner, var hvert enkelt viktig i prosessen med det som etter hvert skulle bli vårt 'Folkestyre' og demokratiske system både politisk, religiøst og kulturelt.

Gjennom Magnus VI (Håkonsson) Lagabøtes Landslov (1274) ble lovverket samlet og gjort gjeldende for hele riket. Også Grunnloven av 1814 er inspirert av blant annet disse lovene og den rettskulturen den representerer.

Norges kulturelle forankring går langt tilbake i tid. Tingnettverket er overbevist om at det er påkrevet å forvalte og formidle den kulturarven og verdiene våre eldste lover og politiske organ representerer. Dette gjelder særlig i en tid hvor demokrati, identitet, tilhørighet og medborgerskap utsettes for angrep, og folkestyre og medbestemmelse ikke er noen selvfølge.

Selv om administrasjonen ved hvert tingsted har egne oppgaver knyttet til lokale forhold og egenart, er det flere felles arbeidsområder hvor det er hensiktsmessig å samarbeide på nasjonalt plan.

Tingnettverket ser det som en viktig samfunnsoppgave å formidle våre demokratiske verdier til spesielt barn, unge og nye borgere. Det er av den største betydning at våre etterkommere også er bevisst sin identitet og nasjonens grunnverdier og ikke minst sitt eget ansvar i å videreføre dette til kommende generasjoner både i Norge og ellers i verden.

Sted: Bergen

Dato: 26.9.2018

Signaturer:

Frostatinget

Gulatinget

Eidsivatinget

Samarbeidsavtale

Norges nasjonale tingnettverk

Frostatinget, Gulatinget, Eidsivatinget

§ 1 Hensikt:

Norges nasjonale tingnettverk, heretter kalt 'Tingnettverket', er ideelt og har til hensikt å samarbeide om:

- En felles profil nasjonalt og internasjonalt.
- Å samordne felles oppgaver og interesser.
- Å fremme den generelle bevisstheten om identitet, tilhørighet og medborgerskap basert på kulturarven – «Olavsarven» - og utviklingen av folkestyre og demokrati.

§ 2 Organisatorisk tilknytning

Tingnettverket består av de store historiske tingstedene i Norge: Frostatinget, Gulatinget og Eidsivatinget. Borgartinget er ikke formelt tilknyttet ennå, men skal informeres om all aktivitet i nettverket og kan tilknyttes etter ønske. Tingnettverket er forankret og underlagt de respektive tingstedenes mål, vedtekter, ideelle og driftsmessige rammer.

§ 3 Oppgaver

- Skape og fremme en felles nasjonal og internasjonal profil mot myndighetene og samfunnet.
- Deling av erfaringer, kunnskap og kompetanse.
- Utarbeide dokumentasjon egnet for allmennheten og skoleverket om denne delen av vår lokale og nasjonale historie og identitet.
- Formidle kulturarven fra middelalderen gjennom seminarer, publikasjoner, DKS m.m.
- Vitalisere og utvikle internasjonale tilknytninger.
- Søke å utvikle prosesser for verdiskaping.
- Utarbeide handlingsplaner og aktiviteter.
- Oppgaver som nettverket finner naturlig innenfor virksomhetens hensikt.

Samarbeidsavtale

Norges nasjonale tingnettverk

Frostatinget, Gulatinget, Eidsivatinget

§ 4 Organisering og økonomi

- Tingnettverket møtes minimum 2 ganger per år, eller så ofte det anses nødvendig.
- Hvert Tingsted dekker egne utgifter til administrasjon, reiser og andre driftsutgifter.
- Dekning av utgifter/kostnader til fellesprosjekter avtales for hvert prosjekt.
- Representantene kan etter avtale motta rimelig honorar for sitt arbeid samt refusjon for faktiske utgifter, inkludert tapt arbeidsfortjeneste. Utgifter til godtgjørelse og refusjon for faktiske utgifter skal fremgå av budsjett/regnskap.

§ 5 Endring av avtalen

Endring i avtalen kan skje etter avtale mellom partene dersom man finner det hensiktsmessig. Eventuelle endringer legges som signerte vedlegg til avtalen.

§ 6 Avvikling av Tingnettverket

Tingnettverket kan avvikles etter avtale mellom partene. Det forutsettes at pågående prosjekter ferdigstilles eller avvikles på en ryddig måte. Eventuelle aktiva fordeles mellom partene slik det er hensiktsmessig.

§ 7 Tvister

Dersom det oppstår tvister i samarbeidet, skal disse søkes løst ved forhandlinger. Hvis man ikke blir enige, kan partene trekke seg fra samarbeidet, men er likevel pliktig til å ferdigstille eventuelle samarbeidsaktiviteter/prosjekter.

Eidsivatinget

